

=====
Ref. queixa núm. 060357
=====

Assumpte: dret a rebre les comunicacions oficials en valencià.

Senyor,

S'ha rebut en esta institució un escrit firmat pel Sr. (...), funcionari de carrera al servei del Consorci Provincial de Bombers de València i delegat sindical de CCOO, que va quedar registrat amb el número indicat més amunt.

Substancialment manifestava que totes les comunicacions, escrits, certificats, sol·licituds, documents, etc. del Consorci relacionats tant amb la seua condició de funcionari de carrera com amb la seua condició de delegat sindical, estaven redactats en castellà.

Que havia dirigit al Consorci Provincial de Bombers de València diverses sol·licituds amb data 18 de juny de 2004 i 28 de gener de 2005 perquè esta Administració li dirigira tots els escrits, comunicacions, etc., relacionats tant amb la seua condició de funcionari al servei d'esta com amb la seua condició de representant sindical, en valencià.

Que, no obstant això, el Consorci Provincial no havia adoptat cap mesura sobre este tema, ja que continuava dirigint-se a ell en castellà.

Que la legislació vigent en la Comunitat Valenciana empara el seu dret a rebre tota la documentació relacionada amb la seua condició de funcionari i amb la seua condició de representant sindical, en valencià, ja que l'article 1.2 a) de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, llei dictada en desenvolupament dels articles 3.2 CE i 7 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, estableix que entre els objectius específics de l'esmentada llei es troba:

“a) Fer efectiu el dret de tots els ciutadans a conèixer i usar el valencià”.

Que la concreció d'este dret en l'àmbit de les relacions amb l'Administració pública es troba en la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, que garantix el dret dels ciutadans a comunicar-se i a rebre els documents provinents de l'Administració pública en la llengua oficial de la Comunitat Valenciana que trie, que en este cas és el valencià, així l'article 10 de la Llei 4/1983 estableix:

“Al territori de la Comunitat Valenciana tots els ciutadans tenen dret a dirigir-se i relacionar-se amb la Generalitat, amb els ens locals i la resta de caràcter públic, en valencià”, i igualment l'article 11 de la Llei 4/1983, estableix:

“1. En aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en què hi haja altres interessats que així ho manifesten, l'Administració actuant ha de comunicar-los tot allò que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat.

2. D'igual manera, qualsevol que siga la llengua oficial utilitzada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions s'han de fer en la llengua indicada pels interessats.”

Que, en conseqüència, el Consorci no havia complit allò que es disposa en l'esmentada normativa, ja que davant la sol·licitud expressa de l'ús del valencià, emparat per la legislació vigent, el Consorci havia incomplert l'obligació de dirigir-se a l'interessat en valencià, que va ser la llengua escollida per ell.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, va ser admesa, i li'n vam donar trasllat de conformitat amb el que determina l'article 18.1 de la citada Llei, a fi de contrastar les alegacions formulades per la persona interessada, en demanda d'informació suficient sobre la realitat d'estos fets i de la resta de circumstàncies concurrents en este supòsit.

El Consorci Provincial de Bombers de València va emetre l'informe següent:

“... Quant a això, hem d'al·legar que esta entitat sí que té en compte el principi general de coneixement i ús del valencià previst en el títol preliminar de la Llei 4/1983, de 23 de novembre. Per això, ha posat en pràctica mitjans per a fer efectiu eixe objectiu específic de la llei com ara la redacció de documents dirigits als funcionaris del Consorci en valencià o la 'pàgina web de l'empleat' en les dues llengües cooficials. De fet, durant els 18 anys de vigència de la llei, esta és l'única queixa que s'ha presentat en esta matèria.

D'altra banda, cal assenyalar que els documents que se li hagen pogut remetre al Sr. (...) en llengua espanyola es referixen a alguna actuació molt puntual

de caràcter menor, i no a un expedient administratiu pròpiament dit que afecte les seues relacions amb esta administració.

Això no obstant, volem comunicar-li la nostra voluntat de materialitzar eixe principi general de la Llei d'ús i ensenyament del valencià, de fer efectiu el dret dels ciutadans a conèixer i utilitzar el valencià.”

Li adjuntem, perquè conste, còpia d'alguns dels documents que este Consorci redacta en valencià.”

La comunicació rebuda va ser posada de manifest a l'interessat, amb l'objecte que formulara les al·legacions que considerara convenientes, i així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial de queixa.

Arribats a este punt, passem a resoldre l'expedient obert a este efecte, per la qual cosa li demane que considere els arguments que seguidament li expose i que constitueixen els fonaments de la resolució que li dirigim:

Com vosté sap, la Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari contingut en l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

La citada llei va significar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra Comunitat Valenciana i, especialment, la recuperació del valencià, definit com “llengua històrica i pròpia del nostre poble”, i d'una altra banda, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística instaurada per la Constitució espanyola, que reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma, no solament l'idioma castellà sinó també el propi d'eixa comunitat autònoma, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües en el territori de l'Estat espanyol; és per això que les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en la matèria, mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, a fi de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en aquells àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) amb l'objectiu que esta assolisca cotes similars a aquelles que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

Esta necessitat de potenciar la presència lingüística de la llengua valenciana en l'àmbit de la nostra Comunitat i, especialment, en la vida social i oficial dels valencians, determina que el Govern valencià es trobe autoritzat per a dissenyar polítiques directament encaminades a fomentar l'ús del valencià, per això la posada en pràctica d'estratègies normalitzadores, qualificables com el normal desenvolupament de les previsions contingudes en la Constitució espanyola, que

considera la riquesa de les distintes modalitats lingüístiques d'Espanya com a patrimoni cultural objecte d'especial respecte i protecció, i en l'Estatut d'autonomia i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, per la qual cosa l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística.

En particular, este dret a la no-discriminació per motius lingüístics apareix expressament consagrat en el paràgraf tercer de l'article 7.e del nostre Estatut d'autonomia (“ningú no podrà ser discriminat per raó de la seua llengua”).

Per la seua banda, i en l'àmbit de les relacions oficials, este principi general de no-discriminació es concreta, en l'article 11 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, en el dret que assistix cada ciutadà a triar, en les actuacions iniciades a instància de part, la llengua en la qual desitgen que l'Administració els comuniqui aquells aspectes que els interessin, i en les actuacions iniciades d'ofici, en el dret a indicar la llengua en la qual desitgen que l'Administració es comuniqui amb ells, siga quina siga la llengua en la qual esta haguera estat iniciada. Amb tot això, a més a més, es reitera el mandat contingut, a escala estatal, en l'article 36 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, sobre la llengua que cal emprar en la tramitació dels procediments administratius.

Partint d'estos fonaments legals, resulta evident el dret que assistix el promotor de la queixa a sol·licitar que les comunicacions practicades per l'administració siguen portades a terme en la llengua sol·licitada (en este cas, el valencià). Des d'este punt de vista, la realització de comunicacions exclusivament en castellà portades a terme una vegada que l'administrat ha manifestat la seua voluntat que les dites comunicacions es practicaren en valencià, constituïx una limitació del dret reconegut als ciutadans i, per tant, una extralimitació no justificada en el disseny de les polítiques de normalització.

En efecte, el disseny de polítiques de normalització lingüística, autoritzades i plenament legals d'acord amb la normativa vigent, atesa la necessitat existent de recuperar el patrimoni lingüístic dels valencians de la situació de desigualtat en la qual es troba immers davant el castellà, troba com a límit lògic els drets reconeguts constitucionalment, estatutàriament i legalment als ciutadans d'esta comunitat. En definitiva, la normalització lingüística no pot aconseguir-se ni ha de fer-ho sobre la base de la infracció de les disposicions vigents.

Per tot això, l'Administració pública ha de trobar, a l'hora d'elaborar les necessàries polítiques de normalització lingüística, el punt de just equilibri entre les necessitats de fomentar i potenciar l'ús social i oficial del valencià, i retornar-lo a una situació d'igualtat amb el castellà, i els drets lingüístics reconeguts a tots els valencians, siga quina siga la seua realitat idiomàtica. Un punt d'equilibri que, la majoria de vegades, es trobarà en la remissió de documents bilingües, fins i tot amb preferència (a través de la seua ubicació en primer lloc, lletra més gran o negreta) del valencià, amb la finalitat d'assolir els objectius de normalització.

No obstant això anterior, la tramitació del present expedient planteja una qüestió sobre la qual esta institució no pot deixar de pronunciar-se, relativa a l'adequat respecte dels drets lingüístics dels ciutadans.

El present expedient de queixa s'inicia, com vosté sap, com a conseqüència d'un escrit dirigit a esta institució per l'interessat Sr. (...), íntegrament redactat en valencià.

En conseqüència, i com a garantia dels drets reconeguts en la Llei d'ús i ensenyament del valencià, que en l'article 11 estableix que “en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les que hi haja altres interessats que així ho manifesten, l'Administració actuant haurà de comunicar-los tot el que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que siga la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats”, la petició d'informe que els va ser realitzada, es va fer en la llengua triada per l'interessat, açò és, en valencià.

No obstant això, l'informe remés per vosté es troba redactat íntegrament en llengua castellana.

En este sentit, la mateixa Llei d'ús i ensenyament del valencià, conscient de la vigència absoluta del principi d'igualtat i de la prohibició de discriminació per motiu de llengua, declara en l'article 4, que “en cap cas es podrà seguir discriminació pel fet d'emprar qualssevol de les dos llengües oficials” de la Comunitat Valenciana.

Una de les conseqüències essencials que es deriven dels mandats continguts en els preceptes anteriorment mencionats és el dret que assistix a qualsevol ciutadà, en les seues relacions amb l'Administració, a triar la llengua en què este desitge que es produïsquen les comunicacions i la tramitació dels expedients, sorgint el correlatiu deure de l'Administració a respectar la dita elecció i a emprar, al llarg de tot el procediment, l'idioma que haguera sigut triat. D'acord amb això, l'article 11, anteriorment mencionat, declara que “en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les que hi haja altres interessats que així ho manifesten, l'Administració actuant haurà de comunicar-los tot el que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que siga la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats”.

En el present expedient, però, la remissió d'una part essencial d'un informe en castellà, quan la llengua triada pel ciutadà ha sigut el valencià, no s'ajusta a estos mandats legals anteriorment exposats.

Atenent a tot el que hem exposat més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, he de recordar-li els deures legals que la Constitució i la legislació vigent li imposa de respectar els drets lingüístics dels administrats,

utilitzant en tots els procediments i en qualssevol altres formes de relació amb ells, la llengua (castellana o valenciana) triada per ells.

D'acord amb la normativa citada, li agraïm que ens remeta, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste l'acceptació del suggeriment que li fem, o, si s'escau, les raons que estime per a no acceptar-lo.

En transcórrer el termini d'un mes, a què es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució serà inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agraïm per endavant la remissió del que li hem sol·licitat.

Atentament,

Emilia Caballero Álvarez
Síndica de Greuges e.f. de la Comunitat Valenciana.